

Diccionari de bons pro...

ARXIU

Lord Carrington. Ex-ministre del Foreign Office britànic i ex-secretari general de l'OTAN, Peter Alexander Rupert Carrington és un aristòcrata septuagenari, habitual dels clubs londinencs. La seva velleïa flegmàtica fou interrompuda el 29 d'agost del 1991 quan John Major va proposar-li de fer de mitjancer de la CE en la guerra dels Balcans per aconseguir la pau.

Les bones formes de l'aristòcrata britànic van topar amb la inflexibilitat dels enfrontats i la desunió de la CE. Mentre Carrington explicava el perill de reconèixer el desmembrament de l'ex-Iugoslàvia, el 15 de gener de 1992 la CE admetia, gràcies sobretot a la pressió d'Alemanya, els estats de Croàcia i d'Eslovènia. El 6 d'abril era reconegut l'estat de Bòsnia-Hercegovina. Després de fracassar en les seves gestions, Carrington va afegir al seu posat flegmàtic un entusiasme nul en el seu paper de mitjancer. Just abans de la conferència de Londres, l'agost del 1992, Carrington fou substituït per David Owen.

El resultat de la seva mediació només va obrir la moda d'establir uns alto-el-foc que eren ignorats en el mateix instant d'entrar en vigor.

Lord David Owen. Ex-dirigent laborista, ex-ministre del Foreign Office britànic i ex-líder del l'Aliança Socialdemocràtica-liberal, des de la Conferència de Pau de Londres substitueix Lord Carrington com a mitjancer de la Comunitat Europea. El setembre d'aquest any passa a co-presidir, com a representant dels Dotze, la Conferència Permanent de Pau de Ginebra, amb Cyrus Vance, que hi representa l'ONU.

Des del començament, la comunitat internacional ha intentat fer de mitjancera entre les parts enfrontades i proposar possibles vies de solució. En quatre anys se n'han vistes de tots colors i, al capdavant, l'autoritat de les institucions que hi han participat ha resultat molt alterada. Aquests són els protagonistes del despropòsit.

La seva política pretenia, bàsicament, resoldre el conflicte amb la capitulació del bàndol musulmà. Amb pressions i exigències va intentar que el govern legítim de Bòsnia acceptés els seus plans de pau (pla Vance-Owen, del gener del 1993 i, pla Owen-Stoltenberg, del juny del mateix any). Tot i reconèixer la immutabilitat de les fronteres de Bòsnia, els plans venien a acceptar una gran part de les conquestes militars sèrbies i, per tant, feien els ulls grossos a la neteja ètnica i al genocidi. Tot i així, van ser rebutjats per totes les parts. Dins la peculiar estratègia pacificadora, David Owen creia que la intervenció militar de l'OTAN només allargaria i agreujaria el conflicte dels Balcans.

Carl Bildt. El 9 de juny del 1995 l'ex-primer ministre de Noruega, el conservador Carl Bildt, és nomenat nou mitjancer de la Unió Europea, en substitució de David Owen, de gestió infructuosa. Comença amb la difícil missió d'haver d'aconseguir l'alliberament dels Cascos Blaus retinguts com a ostatges per les forces sèrbies de Bòsnia. Quan encara no feia un mes que era en el càrrec, els serbo-bosnians van disparar contra l'helicòpter amb què viatjava, a Sarajevo. En va sortir il·lès.

La gestió de Carl Bildt, diplomàtic que considerava que als Balcans era més viable la guerra que no pas la pau, va servir, si més no, perquè la UE (ex-CE) demostrés la seva definitiva incapacitat de resoldre el conflicte i prengué cos la possibilitat d'una decidida intervenció que obligués els serbis a negociar la pau.

Cyrus Vance. Des del dia 3 de setembre de 1992 co-presideix la Conferència de Pau de Ginebra, com a representant de l'ONU, juntament amb David Owen.

Participa en l'elaboració del primer pla de pau per a Bòsnia, el Pla Vance-Owens, que mantenia com a objectiu la integritat territorial de Bòsnia. Constava de tres fases: un alto-el-foc i la desmilitarització de la zona, la redacció d'una constitució i la divisió de

ARXIU

Bòsnia i pèssims resultats

Bòsnia en deu províncies autònomes —tres per comunitat i la desena, Sarajevo, amb un estatut especial sota administració de l'ONU durant dos anys.

L'1 de febrer del 1993, aquest pla és presentat al Consell de Seguretat de l'ONU, amb la intenció de pressionar les parts bel·ligerants i aconseguir una implicació més gran dels EUA en la resolució del conflicte. La seva actuació va a remolc de tots els dubtes i divisions a l'ONU. L'abril del 1993 és substituït per Thorvald Stoltenberg.

Thorvald Stoltenberg. Representant de l'ONU en la Conferència Permanent de Pau des de l'abril de 1993. Una de les seves iniciatives més destacables, i que reflecteix les posicions de l'ONU, és el Pla Owen-Stoltenberg, presentat a

Ginebra el juny del 1993. Aquest pla de pau pren en consideració la proposta serbo-croata de dividir Bòsnia en tres repúbliques ètniques. Per més que el pla es limita a reconèixer, de fet, les conquestes bèl·liques sèrbies i croates, la CE hi dóna suport i es permet el sarcasme de recordar que cal respectar la inviolabilitat de les fronteres, acordada a Londres el febrer del 1992.

Com tots els mitjancers de l'ONU, la seva gestió va lligada a les resolucions del Consell de Seguretat i, per tant, als estira-i-arronsa entre els EUA, partidaris de la intervenció de l'OTAN, i Rússia, aliada tradicional de Sèrbia.

Yasushi Akashi. Diplomàtic japonès, és el representant especial del secretari general de l'ONU a l'ex-Iugoslàvia. Va ser designat el 3 de gener del 1994. Té facultats per a ordenar l'ús de la força aèria i per a autoritzar

Cyrus Vance. Juntament amb David Owen fou l'artífex del primer pla de pau que mantenia com a objectiu la integritat territorial de Bòsnia.

Yasushi Akashi. El paper d'aquest diplomàtic japonès, representant especial de l'ONU a l'ex-Iugoslàvia, és un reflex del trist paper desenvolupat en el conflicte per aquest organisme internacional.

el comandant en cap de les Forces de Protecció de l'ONU a l'ex-Iugoslàvia, el general Cot, de contactar amb l'Aliança Atlàntica.

La gestió d'Akashi és un reflex del trist paper desenvolupat per l'ONU i sovint ha estat criticada per la seva passivitat i indiferència en les múltiples crisis del conflicte. La seva feina es pot resumir en un seguit de debils intents sense èxit de fer respectar el paper de les forces de l'ONU desplaçades al lloc i negociar els alto-el-foc irrespectats.

Richard Holdbrooke. És el vice-ministre d'Estrangers del Govern dels EUA i enviat

especial a l'ex-Iugoslàvia. A partir de l'estiu del 1995 ha estat un dels artífexs de les negociacions i dels acords de Dayton (Ohio), ratificats pels mandatari de Bòsnia, Sèrbia i Croàcia a París el 14 de desembre de 1995. Els acords preveuen, entre més punts, el reconeixement de Bòsnia com un país dividit en dos ministats ètnics (la federació croato-musulmana i la República Sèrbia) i el desplegament de 60.000 soldats de l'OTAN per separar els exèrcits, pacificar la zona i garantir el compliment dels acords.

A l'estiu del 1995, s'encarrega d'elaborar un nou pla de pau fent valer la pressió de l'OTAN contra els serbis de Bòsnia. A diferència dels mitjancers de l'ONU i de la UE, sap combinar la força amb les negociacions. Es concentra en els tres caps d'estat de les tres repúbliques en conflicte, sense perdre el temps, com els seus col·legues europeus, amb els líders de cada una de les faccions. Holdbrooke pressiona i amenaça tots els bàndols perquè acceptin els acords de Dayton.

La seva mitjanceria és un èxit dels EUA. Però per què aquest èxit no s'havia procurat abans per evitar el desastre d'aquesta guerra?

LA CRUELITAT

Una de les respostes possibles és que el 1996 és any d'eleccions presidencials als EUA. Si Clinton pot demostrar el lideratge dels EUA en política internacional (acords del Pròxim Orient, procés de pacificació d'Irlanda i, ara, lideratge de la pacificació dels Balcans), probablement podrà contrarestar amb més força la manca de lideratge que té a l'interior dels EUA.

UE. La línia oficial de la Unió Europea ha estat, des del principi, de mantenir les fronteres de Bòsnia inviolables. El febrer del 1992 la CE declara a Lisboa la inviolabilitat de les fronteres. Al març, a Sarajevo, serbis, croats i musulmans signen un acord auspiciat per la CE que divideix Bòsnia en tres comunitats autònomes, però fracassa. A l'agost, es fa la Conferència de Londres. Hi participen, a part els Dotze i les sis repúbliques bàltiques, la CSCE, els EUA, Rússia i la Xina. Però, des de la presentació del Pla Vance-Owen, la praxi de a CE fa pensar que les negociacions parteixen de l'acceptació de les victòries militars sèrbies. El 5 de juliol del 1994, la UE (ex-CE), els EUA i Rússia fan un ultimàtum als bel·ligerants perquè en quinze dies acceptin el nou pla de pau elaborat pel Grup de Contacte (mitjancers internacionals). Atorga un 51% del territori als croats i musulmans i un 49% als serbis de Bòsnia. El pla és rebutjat, en referèndum, pels serbo-bosnians i la guerra es reactiva.

A més, la UE ha mantingut, durant el conflicte, una pugna amb els EUA per assegurar l'embargament d'armes a Bòsnia. Amb aquest conflicte, la UE ha demostrat la incapacitat de prendre decisions fermes i conjuntes. La desunió en les decisions ha estat una constant dels Dotze (dels Quinze des d'enquany).

ONU. L'actuació de l'ONU en aquest conflicte només es pot qualificar de maldestra, ambigua i inoperant. El Consell de Seguretat de l'ONU ha votat desenes de resolucions (condemnes de la neteja ètnica, ultimàtums, amenaces de l'ús de la força...). Una gran part han estat paper mullat per falta de voluntat política. Una mostra de la negligent actuació de la diplomàcia de l'ONU és l'embargament d'armes decretat contra Bòsnia, que la deixava totalment indefensa i desprotegida contra les agressions sèrbies i croates.

Potser una de les poques facetes disculpa-

La UE (dalt, la seva seu a Brussel·les) ha estat incapaç de garantir la inviolabilitat de les fronteres de Bòsnia. Baix, l'ONU. El Consell de Seguretat ha votat desenes de resolucions (condemnes, ultimàtums, amenaces...) que gairebé sempre han estat paper mullat.

bles de l'actuació de l'ONU ha estat l'esforç per a fer-hi arribar ajuda humanitària —que malgrat tot, en molts casos, ha anat a parar a mans dels agressors—. La tramesa dels cascos blaus per a garantir la distribució de l'ajuda humanitària i protegir les anomenades zones de seguretat de l'ONU a Bòsnia (Sarajevo, Zepa, Tuzla, Srebrenica, Gorazde i Bihac) també han estat un dels aspectes més patètics de l'actuació d'aquest organisme internacional, amb el trist episodi del juliol del 1995, quan forces serbo-bosnianes van prendre Zepa i Srebrenica.

Aquestes forces són objecte de provocacions i atacs sense capacitat de respondre. A més a més, la presència dels cascos blaus a la zona dificultava tota intervenció internacional militar, perquè, com que eren tan vulnerables, es convertien en blanc de les represàlies sèrbies.

OTAN. La inoperància tant de l'ONU com de la UE han fet que el lideratge de l'OTAN en sortís reforçat. Però per a poder actuar l'OTAN necessitava el consentiment del Consell de Seguretat de l'ONU. El paper de l'OTAN comença a prendre importància a partir del 28 de febrer de 1994, quan avions de l'OTAN fan caure quatre avions serbis. Comencen les primeres intervencions concretes de l'organització atlàntica.

El juny del 1995, l'OTAN i la UE creen la Força de Reacció Ràpida per protegir els Cascos Blaus. Al setembre l'OTAN porta a terme una onada d'atacs contra posicions sèrbies. L'1 de novembre, els líders de Bòsnia, Croàcia i Sèrbia és troben a Dayton (Ohio) per negociar la pau. L'OTAN passa a dirigir el procés de pacificació.

Enric Rimbau

